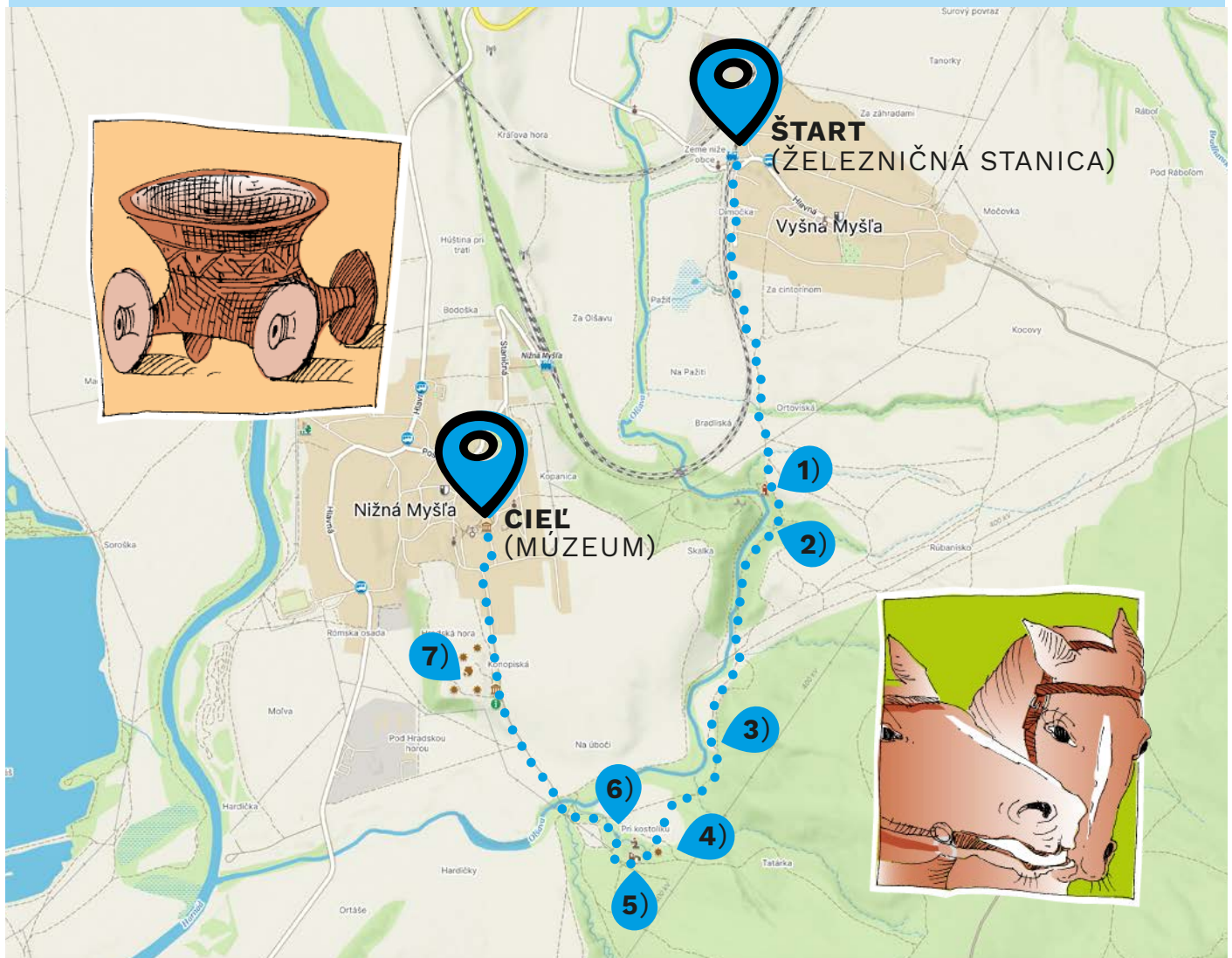

PO PRÚDE ZLATONOSNEJ RIEKY

Nachádzate sa na území tzv. Horného Abova čakajú vás krásne pohľady na krajinu, lesy, meandre rieky a veľa historických informácií. O kultiváciu Abovskej župy sa zaslúžil šľachtický rod Abovcov. Zapamätajte si to, túto informáciu budete potrebovať pri tajničkách, ktoré vás čakajú. Vaše putovanie začína na železničnej stanici vo Vyšnej Myšli. Zo stanice odbočíte naľavo po cestičke z kameňov nazvaných mačacie hlavy a potom dole napravo po „modrých schodoch“ na cestu, kde už je značka cyklotrasy. Dáte sa zvažnicou popri rieke. Pokračujete po cyklotrase, ktorá je vyznačená a vedie po miestnej zvažnici až k vašej prvej zastávke s úlohou.

ŠTART:

železničná stanica Vyšná Myšľa, pešo alebo na bicykli, pokiaľ sú vhodné podmienky

TRASA:

z Vyšnej do Nižnej Myšle, po cykloturistickej značke a po lesných chodníkoch.

OBDOBIE VHODNÉ NA HĽADAČKU:

kedykoľvek, počas celého roka, počas zimy v zasneženom teréne však bude viditeľnosť niektorých stanovišť horšia.

DĹŽKA TRASY:

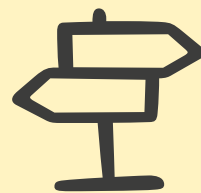
Trasa má približne 6 km, začína vo Vyšnej Myšli na železničnej stanici, vedie cez 7 stanovísk s úlohami pre vás pripravenými a končí pri Myšlianskom múzeu. Rezervujte si približne 3 – 4 hodiny, podľa nálady na oddych, fotenie, príbehy.

ČO BUDETE POTREBOVAŤ?

Pero, samotnú hľadačku najlepšie v tlačenej verzii, oblečenie a obuv do terénu.

BUDE HĽADAČKA NÁROČNÁ?

Pre dospelých aj mládež je hľadačka príjemným objavovaním krajiny a jej histórie. Je vhodná aj pre deti v sprievode rodičov alebo učiteľov.

1)

Myšlianska vyhládka

Pod vami krásne meandruje rieka Olšava. Z Myšlianskej vyhládky vidíte pred sebou, na západe skalné zoskupenie, ktoré sa týči nad okolitým terénom. Je to lávový prúd Myšlianske skaly a pochádza z útrob miestneho vulkánu Bradlo. Boli tu nájdené zvyšky valového ochranného opevnenia. Podľa nájdených predmetov sa predpokladá osídlenie už v dobe kamennej, teda pred 6000 rokmi! Viete si to predstaviť? Ľudia, ktorí tu žili ťažili andezit, z neho si vyrábali sekeromlaty, lovili v okolitých riekach a rozkvital tu obchod. Čierny obsidián (vulkanické sklo) sa sem dovážal zo Zemplínskych vrchov, využíval sa na výrobu čepele nožov a kosákov. Pazúrik sa dovážal zo Slanských vrchov. Život tu rozkvital, aj napriek mnohým nebezpečenstvám.

Otázka: Ako sa volá tmavá sopečná hornina, z ktorej si miestni ľudia vyrábali nástroje?

11					17		

Ďalej vás putovanie povedie po chodníku, na ktorom nebudete mať presne vyznačené miesto zastavenia. Musíte zbystriť zrak, pozeráť sa po okolí a uvidíte to, čoho sa týka vaša druhá úloha.

2)

Stojíte na vulkanickom území

Keď kráčate po trase, tak v zalesnených kopcoch vidíte okolo seba roztrúsené veľké balvany, väčšinou porastené krásnym zeleným machom. Kedysi tu boli činné sopky a po nich ostali jednak tieto sopečné balvany, ale aj dôležité tufové vrstvy. Tuf je mäkká, ľahko opracovateľná hornina vulkanického pôvodu. Z tohto tufu sa kedysi vyrábali odlievacie formy, v ktorých sa pri teplote 1200°C odlievali bronzové artefakty. Najväčšie metalurgické centrum bolo kedysi na Várhegyi, ku ktorému vedie aj vaša trasa.

Otázka: ako sa volajú veľké kamene, ktoré sú pozostatky vulkanickej činnosti?

	22		18		

		7		

Po zvažnici, poľnej ceste pokračujete ďalej až prídete k „bodu obratu“. Cyklotrasa prechádza cez rieku Olšava, ale vy sa vydáte naľavo a pôjdete zvažnicou popri rieke. Opäť zbysrite zrak, aby ste neminuli veľký riečny meander. Choďte sa potešiť pohľadom na prúdiacu riekku a prečítajte si akému účelu rieky slúžili v minulosti.

3)

Zlatonosné rieky

Malé okolité potoky, ale aj rieka Olšava sú zlatonosné. Zlato, ale aj iné drahé kamene sú tiež výsledkom vulkanickej činnosti. V neďalekej maďarskej obci Telkibánya sa kedysi ryžovalo zlato. Rieky v minulosti slúžili aj ako dopravné tepny pre prepravu rozličného tovaru, akým boli napríklad pracovné nástroje, kamene na výrobu nástrojov, suroviny a potraviny. Olšava, Hornád a Torysa sú tri dôležité rieky, ktoré sa kedysi zlievali práve pod Nižnou Myšľou, kde poskytovali aj obživu – ľudia tu lovíli ryby. Dokonca si v jamách naplnených blatom uschovávali aj zásoby sladkovodných lastúrnikov, napríklad korýtká riečného.

Otázka: Ako sa volajú rieky, ktorých sútok je pri Nižnej Myšli?

	23	24	27		3

		16			

4				9	
a					
10					

Od rieky sa vráťte späť na lesnú cestu a pokračujte smerom na Koscelek. Po východe z lesa sa ocitnete na okraji veľkej lúky. Prejdite ju krížom smerom na západ, na okraji lesa uvidíte lavičky s dreveným stolom, odpočinite si. Za odpočívadlom, pri okraji lesa medzi stromami nájdete kamenný labyrint.

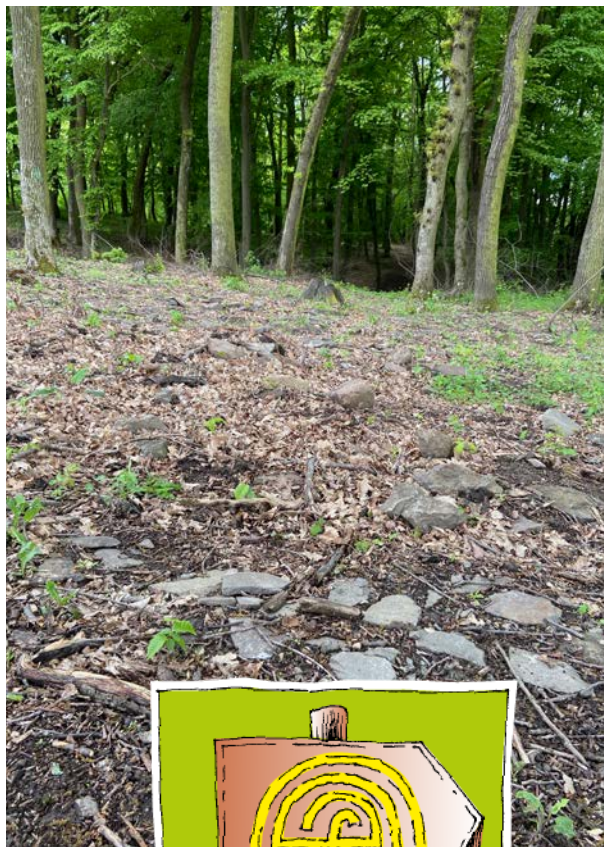
4)

Labyrint je starodávny symbol

Podľa niektorých archeológov minojská a mykénska kultúra, pôvodom z územia dnešného Grécka, mali vplyv aj na kultúry staršej doby bronzovej na Slovensku a teda aj na osadu na lokalite Várhegy pri Nižnej Myšli. Tento kamenný labyrint tak odkazuje na toto možné dávne prepojenie medzi týmto kútom Slovenska a Stredomorím. Labyrintom môžete pomaly prejsť od vchodu až do jeho stredu a späť. Pri prechádzaní do srdca labyrintu a späť sa človek môže zamyslieť nad svojou životnou cestou a zorientovať sa v zložitom labyrinte života. Podobné labyrinty sa stavali na významných pútnických miestach po celom svete. Tento postavilo o. z. SOSNA v roku 2000. S rozvojom metalurgie sa rozšíril aj kult Slnčného božstva. Bohyňa Slnka je symbolicky znázornená v prekrásnych bronzových šperkoch.

Otázka: Je labyrint bludisko?

		8

Keď popri odpočívadle zídete do malej roklinky, kde sa nachádza prameň s vynikajúcou vodou, nad sebou uvidíte zrúcaniny. A ste na ďalšom zastavení.

5)

Koscelek

Miesto na lesnej vyvýšenine nad riečkou Olšava sa oddávna nazýva Koscelek, teda „Kostolík“. Nájdete tu základy jednoduchého ranogotického kostola z konca 13. storočia s pravouhlou svätyňou a niekoľkými hrobmi okolitého cintorína, ktorý patril k zaniknutej obci. Tá bola v kronikách zapísaná ako Musla. Kostol aj rybárska osada pod ním pri Olšave pravdepodobne zanikli v 15. storočí v súvislosti s vpádom bratříkov na dnešné územie Slovenska. Išlo o vojenské oddiely zložené z bývalých husitských bojovníkov, ktoré plienili kláštory aj feudálne osídlenia. Podľa zmienky z 18. storočia bol niekdajší kostol zasvätený Márii Magdaléne.

Otázka: Aké nárečie sa používalo a používa v tomto regióne?

25					19	5

Pokračovaním po lesnej ceste prídete k odbočke napravo, k vodojemu. A vaším bystrým zrakom už napravo pomedzi stromy vidíte presvitať vodnú hladinu močidiel.

6)

Močidlá a pramene

Na máčanie ľanových a konopných snopov slúžili kedysi v okolí dedín takzvané močidlá. Na našej trase sú močidlá dve, jedno vo Vyšnej Myšli, druhé v Myšli Nižnej. Ide o miestne žriedlo prírodnej nízkotermálnej, teda nezamrzajúcej vody, ktorá má stálu teplotu okolo 14°C. Táto teplota súvisí so sopečnou činnosťou tohto územia. Je to výdatný prameň s čistou vodou, na ktorom vpredu zvykli prať biele plátno a vzadu tmavé. Ešte v 80. i 90. rokoch minulého storočia bolo bežným javom, že tu ženy z obce chodili prať.

Otázka: aké plodiny sa kedysi máčali v močidlách?

14	13	

					20

Posledný úsek po lesnej ceste smeruje k drevenému mostíku cez Olšavu. Za ňou je kaplnka Sv. Jána Nepomuckého, kde si môžete trochu sadnúť a zazvoniť na krásnu zvonicu. Posledný úsek pôjdete smerom ku Archeoskanzenu, kde v informačnom centre, samozrejme ak vylúštite celú tajničku, získate za odmenu krásnu pečiatku.

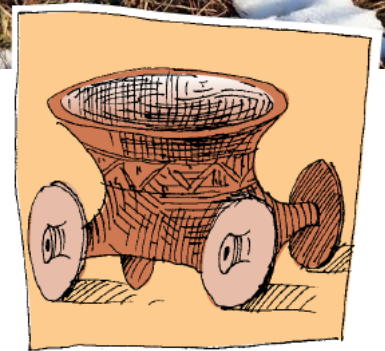
7)

Várhegy – Hradný vrch

Je to významné archeologické nálezisko z doby bronzovej. Názov je maďarského pôvodu a znamená „Hradný vrch“. Nájdete tu Archeologický skanzen s komplexom opevnených osád a pohrebiska, ktoré sa nachádzajú na strategickom mieste – sútoku troch riek. Osada bola opevnená, mala val s drevozemnou konštrukciou obloženou kameňmi a priekopu hlbokú až päť metrov s premostením a bránou. Našla sa tu aj hračka, možno kultový predmet, ojedinelý svojho druhu, ktorý preslávil miestne nálezisko, bol objavený archeológmi a je datovaný do roku 1500 p. n. l.

Archeologické nálezy z tohto a ďalších nálezísk v okolí obce nájdete v Myšľanskom obecnom múzeu, ktoré sídli v budove premonštrátskeho kláštora.

Otázka: Ako sa volá známa hračka z doby bronzovej nájdená na Hradnom vrchu?

	2						

26	22	1			

Hlavná tajnička:

1	2	3	4	5

6

7	8	9	10	11

12

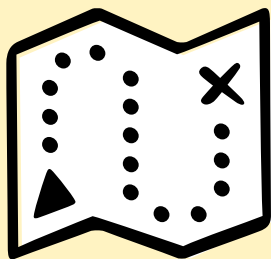
13	14

15

16	17	18	19	20

21

22	23	24	25	26	27

Hľadačku pripravili o. z. SOSNA ako pokračovanie aktivít k Náučnému chodníku Horný Abov:

Silvia **SZABÓOVÁ**

Štefan **SZABÓ**

Na celej hľadačke s nadšením spolupracovali šiestaci zo ZŠ Maurerova v Košiciach pod vedením Márie Štefanovičovej Ondášovej.

Konzultácie: Štefan **OLŠAV**, Archeologický ústav SAV

MINISTERSTVO
INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA
A INFORMATIZÁCIE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Collegium
Mysle

REALIZOVANÉ S FINANČNOU PODPOROU MINISTERSTVA INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY – PROGRAM PODPORA REGIONÁLNEHO ROZVOJA